

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

Decizie nr. 5/2014 din 08/12/2014

Dosar nr. 6/2014

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 80 din 30/01/2015

Livia Doina Stanciu - președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele Completului
Corina Michaela Jiție - președintele Secției penale
Lavinia Curelea - președintele Secției I civile
Roxana Popa - președintele delegat al Secției a II-a civile
Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Lavinia Valeria Lefterache - judecător la Secția penală
Francisca Maria Vasile - judecător la Secția penală
Ioana Alina Ilie - judecător la Secția penală
Aurel Gheorghe Ilie - judecător la Secția penală
Mariana Ghena - judecător la Secția penală
Anca Mădălina Alexandrescu - judecător la Secția penală
Simona Daniela Encean - judecător la Secția penală
Ana Maria Dascălu - judecător la Secția penală
Valentin Horia Șelaru - judecător la Secția penală, judecător-raportor
Luciana Mera - judecător la Secția penală
Săndel Lucian Macavei - judecător la Secția penală
Angela Dagne - judecător la Secția penală
Florentina Dragomir - judecător la Secția penală
Ștefan Pistol - judecător la Secția penală
Simona Lala Cristescu - judecător la Secția I civilă
Lavinia Dascălu - judecător la Secția I civilă
Tatiana Gabriela Năstase - judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Sîrbu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Zoița Milășan - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul competent să judece recursurile în interesul legii ce formează obiectul dosarelor nr. 6/2014 și 11/2014 este legal constituit conform dispozițiilor art. 473 alin. (1) din Codul de procedură penală și conform art. 27² alin. (2) lit. b din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător dr. Livia Doina Stanciu.

La ședința de judecată participă doamna Marinela Mincă, procuror șef al Biroului de reprezentare, Serviciul judiciar penal, Secția juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă domnul Florin Nicușor Mihalache, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, conform art. 27³ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursurile în interesul legii declarate de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 348 din Codul de procedură penală privind competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive pe durata soluționării contestației prevăzute de art. 347 din Codul de procedură penală.

Doamna judecător Livia Doina Stanciu, președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că atât recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 6/2014, cât și recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului

nr. 11/2014 vizează interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 348 din Codul de procedură penală privind competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive pe durata soluționării contestației prevăzute de art. 347 din Codul de procedură penală, în temeiul art. 43 alin. (3) din Codul de procedură penală pune în discuție reunirea cauzei ce formează obiectul Dosarului nr. 11/2014 la cauza ce formează obiectul Dosarului nr. 6/2014.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doamna procuror-șef Marinela Mincă, având în vedere identitatea de obiect a celor două dosare, a formulat concluzii de reunire a cauzei ce formează obiectul Dosarului nr. 11/2014 la cauza ce formează obiectul Dosarului nr. 6/2014.

Completul pentru judecarea recursului în interesul legii, constatând că primul dosar cu care instanța a fost învestită la data de 16 septembrie 2014 este Dosarul nr. 6/2014 și între acest dosar și Dosarul nr. 11/2014 există identitate de obiect, iar judecătorul-raportor a depus un raport comun pentru cele două dosare, a reunit cauza ce formează obiectul Dosarului nr. 11/2014 la cauza ce formează obiectul Dosarului nr. 6/2014.

Președintele completului, doamna judecător Livia Doina Stanciu, constatând că în cauză nu mai sunt cereri de formulat sau excepții de invocat, a acordat cuvântul doamnei procuror-șef Marinela Mincă solicitând acesteia ca, în concluziile pe care le va susține, să facă referire și cu privire la necesitatea pronunțării și asupra practicii neunitare ce rezultă din conținutul celei de-a doua opinii privind încheierile pronunțate în baza art. 346 alin. (2) din Codul de procedură penală, având în vedere că acestea sunt definitive și nu sunt supuse contestației prevăzute de art. 347 din Codul de procedură penală.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doamna procuror-șef Marinela Mincă, a învederat instanței că încheierile pronunțate în baza art. 346 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt definitive, astfel încât nu sunt supuse căii de atac a contestației, iar în situația în care s-a formulat totuși contestație judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu verifică măsurile preventive în exercitarea funcției de judecată, în condițiile art. 208 din Codul de procedură penală.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doamna procuror-șef Marinela Mincă, a solicitat admiterea recursurilor în interesul legii formulate de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și pronunțarea unei decizii prin care să se stabilească că în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 348 și art. 347 din Codul de procedură penală judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu, a cărui încheiere prin care s-a dispus începerea judecării a fost atacată cu contestație, are competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive, conform dispozițiilor legale care reglementează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară, până la soluționarea contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală.

Președintele completului, doamna judecător Livia Doina Stanciu, președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar Completul de judecată a reținut dosarul în pronunțare asupra recursurilor în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursurilor în interesul legii, constată următoarele:

1. Problema de drept care a generat practica neunitară

Prin recursurile în interesul legii formulate de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție s-a arătat că în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 348 din Codul de procedură penală privind competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive pe durata soluționării contestației prevăzute de art. 347 din Codul de procedură penală.

2. Examenul jurisprudențial

Prin recursurile în interesul legii formulate de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție se arată că, în urma verificării jurisprudenței la nivel național cu privire la competența de a se pronunța asupra menținerii arestării preventive în calea de atac a contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală a fost relevată o practică neunitară.

3. Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești

3.1. Într-o primă orientare a practicii, competent să se pronunțe asupra măsurilor preventive este judecătorul de cameră preliminară de la instanța superioară celei sesizate, respectiv acela investit și cu competența soluționării contestației întemeiate pe dispozițiile art. 347 din Codul de procedură penală.

Astfel, potrivit acestei orientări, judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară celei sesizate și având spre soluționare contestația a verificat și legalitatea, și temeinicia măsurii arestării preventive dispuse față de inculpat, invocându-se ca temei legal dispozițiile art. 348 raportat la art. 207 din Codul de procedură penală.

3.2. Într-o a doua orientare a practicii, alte instanțe au apreciat că, dimpotrivă, competent să se pronunțe asupra măsurilor preventive a fost considerat judecătorul de cameră preliminară de la instanța competentă să judece cauza în fond.

În cadrul acestei orientări jurisprudențiale s-au conturat două puncte de vedere diferite privind verificarea legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive de către judecătorul de la instanța sesizată prin rechizitoriu, astfel:

3.2.1. Pronunțarea asupra măsurilor preventive s-a realizat de judecătorul de la instanța competentă să judece cauza în fond, în calitate de judecător de cameră preliminară și conform dispozițiilor legale care reglementează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară.

3.2.2. Judecătorul de la instanța competentă să judece cauza în fond s-a pronunțat asupra măsurilor preventive, însă în exercitarea funcției de judecător și conform reglementărilor care normează măsurile preventive în cursul judecății.

4. Opinia Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție

Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin recursul în interesul legii promovat, a considerat că pe durata soluționării contestației prevăzute de art. 347 din Codul de procedură penală competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive aparține judecătorului de cameră preliminară de la instanța competentă să judece cauza în fond, conform dispozițiilor legale care reglementează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară.

5. Opinia procurorului general

Procurorul general a apreciat că, în temeiul art. 348 din Codul de procedură penală și al argumentelor deduse din interpretarea art. 347 alin. (1) și (3) din același cod, singura soluție legală și funcțională este aceea potrivit căreia în procedura de cameră preliminară, de la sesizarea instanței cu rechizitoriu și până la rămânerea definitivă a soluțiilor pronunțate de judecătorul de cameră preliminară conform art. 346 alin. (3) - (5) din Codul de procedură penală, inclusiv prin soluționarea contestației prevăzute de art. 347 din același cod, competența pronunțării asupra măsurilor preventive aparține judecătorului de cameră preliminară de la instanța sesizată cu rechizitoriu.

6. Raportul asupra recursurilor în interesul legii

Judecătorul-raportor, prin raportul întocmit în cauză privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 348 din Codul de procedură penală privind competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive pe durata soluționării contestației prevăzute de art. 347 din Codul de procedură penală, a apreciat că este admisibil, concluzionând că judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu, a cărui încheiere prin care s-a dispus începerea judecății a fost atacată cu contestație, are competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive, conform dispozițiilor legale care reglementează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară, până la soluționarea contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală.

În esență, judecătorul-raportor a arătat că o interpretare contrară a dispozițiilor legale menționate, în sensul că judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară sau, după caz, completul format din 2 judecători de cameră preliminară de la Înalta Curte de Casație și Justiție, sesizat cu judecarea contestației prevăzute în art. 347, ar avea competența de a se pronunța cu privire la măsurile preventive, ar conduce fie la excluderea căii de atac a contestației împotriva încheierii prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară, soluție care contravine flagrant dispozițiilor art. 205 din Codul de procedură penală, fie la soluția atribuirii competenței de a judeca această contestație judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară în raport cu instanța care exercită controlul judiciar pe calea contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală, deși nu există nicio prevedere legală care să reglementeze această competență.

7. Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând recursurile în interesul legii, raportul întocmit de judecătorul-raportor și

dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

Înalta Curte de Casație și Justiție a fost legal sesizată, fiind îndeplinite cerințele impuse de dispozițiile art. 471 din Codul de procedură penală, referitoare la titularul sesizării și la depunerea hotărârilor definitive ce atestă existența unei jurisprudențe neunitare relativ la problema de drept ce se cere a fi interpretată.

Practica neunitară ce formează obiectul recursului în interesul legii a fost generată de interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 348 din Codul de procedură penală privind competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive pe durata soluționării contestației prevăzute de art. 347 din Codul de procedură penală, în practica instanțelor de judecată fiind conturate două orientări:

1. Într-o primă orientare, competent să se pronunțe asupra măsurilor preventive este judecătorul de cameră preliminară de la instanța superioară celei sesizate, respectiv acela investit și cu competența soluționării contestației întemeiate pe dispozițiile art. 347 din Codul de procedură penală.

Astfel, potrivit acestei orientări, judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară celei sesizate și având spre soluționare contestația a verificat și legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive dispuse față de inculpat, invocându-se ca temei legal dispozițiile art. 348 raportat la art. 207 din Codul de procedură penală.

2. Într-o a doua orientare, instanțele au apreciat că, dimpotrivă, competent să se pronunțe asupra măsurilor preventive a fost considerat judecătorul de cameră preliminară de la instanța competentă să judece cauza în fond.

În cadrul acestei orientări jurisprudențiale s-au conturat două puncte de vedere diferite privind verificarea legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive de către judecătorul de la instanța sesizată prin rechizitoriu, astfel:

2.1. Pronunțarea asupra măsurilor preventive s-a realizat de judecătorul de la instanța competentă să judece cauza în fond, în calitate de judecător de cameră preliminară și conform dispozițiilor legale care reglementează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară.

2.2. Judecătorul de la instanța competentă să judece cauza în fond s-a pronunțat asupra măsurilor preventive, însă în exercitarea funcției de judecată și conform reglementărilor care normează măsurile preventive în cursul judecății.

Art. 348 din Codul de procedură penală reglementează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară:

(1) Judecătorul de cameră preliminară se pronunță, la cerere sau din oficiu, cu privire la luarea, menținerea, înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurilor preventive.

(2) În cauzele în care față de inculpat s-a dispus o măsură preventivă, judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea și temeinicia măsurii preventive, procedând potrivit dispozițiilor art. 207.

Art. 347 din Codul de procedură penală dispune asupra contestației:

(1) În termen de 3 zile de la comunicarea încheierii prevăzute la art. 346 alin. (1), procurorul și inculpatul pot face contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art. 346 alin. (3) - (5).

(2) Contestația se judecă de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară celei sesizate. Când instanța sesizată este Înalta Curte de Casație și Justiție, contestația se judecă de către completul competent, potrivit legii.

(3) Dispozițiile art. 343 - 346 se aplică în mod corespunzător.

Pornind de la principiul potrivit căruia normele de procedură sunt de strictă și imediată aplicare și întrucât prin Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesuale penale nu există derogări în materia camerei preliminare, din interpretarea prevederilor art. 347 alin. (3) din Codul de procedură penală rezultă că, în calea de atac a contestației, sunt aplicabile dispozițiile art. 343 din Codul de procedură penală referitoare la "durata procedurii în camera preliminară", ale art. 344 din Codul de procedură penală privind "măsurile premergătoare", ale art. 345 din Codul de procedură penală referitoare la "procedura în camera preliminară" și ale art. 346 din Codul de procedură penală privind "soluțiile" ce pot fi adoptate în această procedură.

Când a reglementat dispozițiile art. 347 alin. (3) din Codul de procedură penală legiuitorul nu a făcut trimitere la prevederile art. 348 din Codul de procedură penală, referitoare la măsurile preventive în procedura de cameră

preliminară.

De altfel, dispozițiile art. 347 alin. (2) din Codul de procedură penală stabilesc obiectul asupra căruia se realizează controlul în calea de atac a contestației și aceasta privește modul de soluționare a cererilor și excepțiilor, precum și cea referitoare la soluția adoptată potrivit art. 346 alin. (3) - (5) din Codul de procedură penală. Prin această dispoziție legală se statuează asupra limitelor de investire a instanței de control judiciar, respectiv a judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară sau, după caz, a completului format din 2 judecători de cameră preliminară de la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Așadar, soluțiile pe care judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu le dispune cu privire la măsurile preventive sunt supuse contestației, dar această cale de atac este distinctă de procedura instituită de art. 347 din Codul de procedură penală.

Cum judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară sau, după caz, completul format din 2 judecători de cameră preliminară de la Înalta Curte de Casație și Justiție, sesizat cu judecarea contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală, nu are competența de a se pronunța cu privire la măsurile preventive în procedura de cameră preliminară, devine evident că de la momentul sesizării instanței prin rechizitoriu și până la momentul soluționării contestației competența de a se pronunța cu privire la măsurile preventive aparține judecătorului de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu.

În aceste condiții, în cauzele în care față de un inculpat s-a dispus o măsură preventivă, judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu verifică periodic, dar nu mai târziu de 30 de zile, legalitatea și temeinicia măsurii preventive potrivit dispozițiilor art. 207 din Codul de procedură penală, după cum este prevăzut expres în dispozițiile art. 348 alin. (2) din Codul de procedură penală.

Calea de atac împotriva încheierilor pronunțate în faza procesuală a camerei preliminare este contestația așa cum rezultă din prevederile art. 205 din Codul de procedură penală referitoare la "calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura camerei preliminare".

Pe de altă parte, din interpretarea dispozițiilor art. 425¹ din Codul de procedură penală referitoare la contestație, calea de atac a contestației se poate exercita numai atunci când legea o prevede expres, prevederi care sunt aplicabile ori de câte ori dispozițiile legale privitoare la contestația împotriva anumitor categorii de hotărâri nu derogă de la aceste dispoziții legale.

Conform art. 425¹ alin. (4) din Codul de procedură penală, la soluționarea contestației, dispozițiile art. 416 din Codul de procedură penală se aplică în mod corespunzător, deci rezultă că și în materia contestației reglementate de art. 347 din Codul de procedură penală se instituie efectul suspensiv al acesteia, contestația declarată în termen fiind suspensivă de executare.

Suspendarea începerii judecării prin exercitarea căii de atac a contestației are drept consecință prelungirea fazei procesuale a camerei preliminare până la momentul soluționării contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală și al rămânării definitive a încheierii atacate pe calea contestației, excluzând astfel aplicarea prevederilor art. 208 din Codul de procedură penală referitoare la verificarea măsurilor preventive în cursul judecării.

Prin urmare, judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu se va pronunța cu privire la luarea, menținerea, înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurilor preventive, procedând potrivit dispozițiilor art. 207 din Codul de procedură penală, iar soluția acestuia va putea fi contestată în termen de 48 de ore, în procedura reglementată de art. 205 din Codul de procedură penală.

O interpretare contrară a dispozițiilor legale menționate, în sensul că judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară sau, după caz, completul format din 2 judecători de cameră preliminară de la Înalta Curte de Casație și Justiție, sesizat cu judecarea contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală, ar avea competența de a se pronunța cu privire la măsurile preventive, ar conduce fie la excluderea căii de atac a contestației împotriva încheierii prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară, soluție care contravine flagrant dispozițiilor art. 205 din Codul de procedură penală, fie la soluția atribuirii competenței de a judeca această contestație judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară în raport cu instanța care exercită controlul judiciar pe calea contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală, deși nu există nicio prevedere legală care să reglementeze această competență.

În considerarea celor expuse, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 348 și art. 347 din Codul de procedură penală, Completul pentru judecarea recursului în interesul legii va stabili că judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu, a cărui încheiere prin care s-a dispus începerea judecării a fost atacată cu contestație, are competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive, conform dispozițiilor legale care reglementează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară, până la soluționarea contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite recursurile în interesul legii declarate de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 348 și art. 347 din Codul de procedură penală stabilește că:

Judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu, a cărui încheiere prin care s-a dispus începerea judecării a fost atacată cu contestație, are competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive, conform dispozițiilor legale care reglementează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară, până la soluționarea contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 474 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Pronunțată, în ședință publică, astăzi, 8 decembrie 2014.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător dr. LIVIA DOINA STANCIU

Magistrat asistent,
Florin Nicușor Mihalache